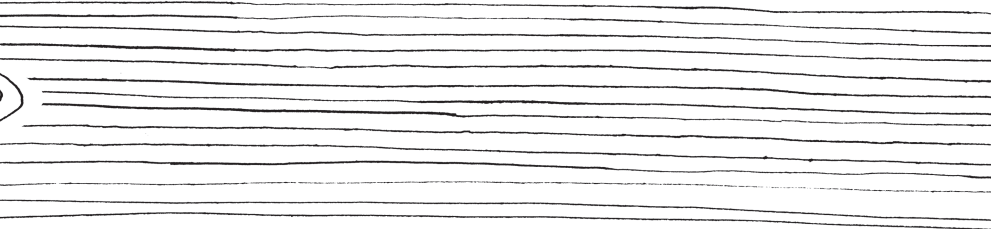
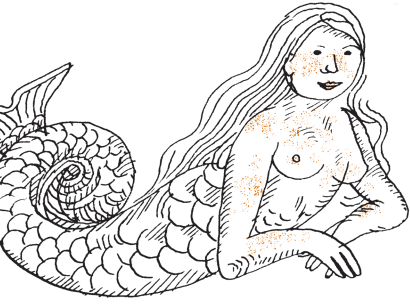

İÇİNDEKİLER

Anlatı nedir?	10
Tarihi anlatı ve kurgu anlatı	18
Tarih ve bellek	32
Yaşamak ve anlatmak: tarih ve kişisel anlatı	46
Dizin	58

**...ANLATI, İNSANLIK TARİHİNİN
KENDİSİYLE BAŞLAR; HIÇBİR ZA-
MAN, HIÇBİR YERDE ANLATISIZ
BİR HALK OLMAMIŞTIR, YOKTUR.
TÜM SINIFLARIN, TÜM İNSAN
TOPLULUKLARININ ANLATILARI
VARDIR VE ÇOĞU ZAMAN, BU AN-
LATILAR FARKLI HATTA BİRBİR-
LERİNE ZİT KÜLTÜRLERDEN İN-
SANLAR ARASINDA PAYLAŞILIR,
İYİ YA DA KÖTÜ EDEBİYAT OLMASI
ÖNEMLİ DEĞİLDİR. ANLATILAR
ULUSLARARASIDIR, TARİH VE
KÜLTÜRLERİ AŞARAK VAR OLUR,
TIPKI HAYAT GİBİ...**

Roland Barthes

Hikâye anlatmaktan daha doğal bir şey yoktur. Bütün toplum ve kültürlerde olağanüstü hikâyeler, masallar ve efsaneler anlatılır. Bu anlatıları çocukları uyutmak için bile kullanırız. Destanlar, öyküler, romanlar yazar, tablolar çizer, filmler çekeriz... Anlatılar çok çeşitli şekillere girer. **Roland Barthes'in** dediği gibi, “Dünyanın anlatıları sayısızdır.”

Eğer bu anlatılar, uydurulmuş ve gerçekte olmamış olayları aktarırlarsa, bunlara kurgulanmış hikâyeler denir, kurgu sınıfına girerler. “Fiction” (kurgu) kelimesi, biçimlendirmek, yaratmak, kurgulamak anlamına gelen Latince *fingere* kökünden gelir. Kurgu dünyası, bildiğimiz, çevremizdeki “gerçek” dediğimiz dünya değildir, fakat

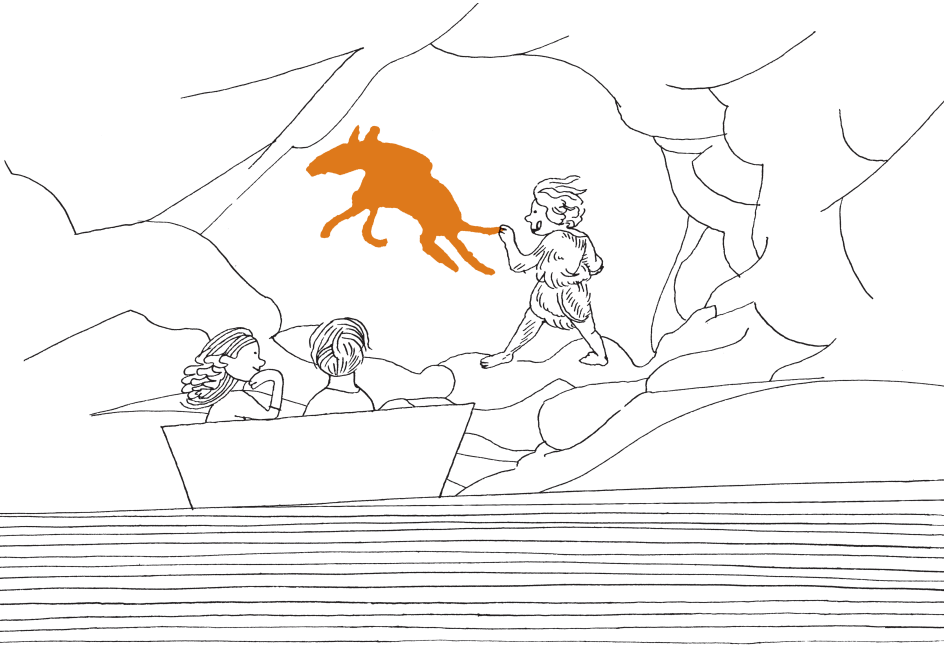

Roland BARTHES
(1915-1980)
Fransız deneme
yazarı ve
edebiyat
eleştirmeni

buna rağmen, sahte, yalan bir dünyaya da değildir: Yaratılmış, hayal gücü ile şekillendirilmiş bir dünyadır, gerçeğin başka bir türüdür.

Bu tür anlatılarla tarihi anlatılar arasında çok önemli bir fark vardır. Tarih, belli durumlarda, ülkelerde ve zamanlarda gerçekten meydana gelmiş olayları aktarır.

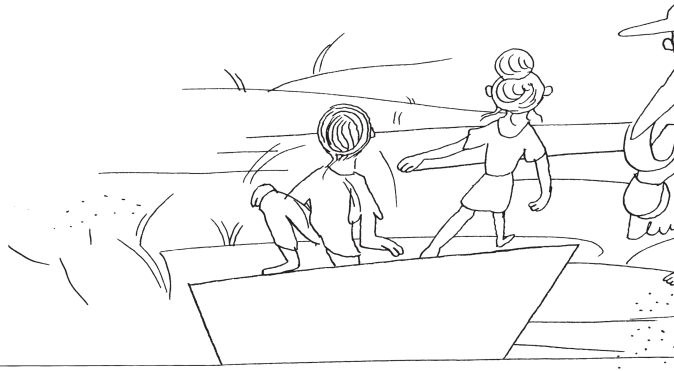
Kurgulanan hikâyelerin aksine, **tarihi anlatım gerçek olduğunu iddia eder**. Fakat aralarındaki fark, ortak noktalarını yok etmez: **Anlatma eylemi, ne şekilde olursa olsun,**

zamanın içinde geçer. Anlattığımız her şey zaman içinde olur ve ilerler. Aynı şekilde, zamanın içinde olan her şey anlatılabilir. Deneyimlerimiz zamanın içinde yer alır fakat onu iyi anlamamız ve fark etmemiz için, onları anlatabilmemiz, anlatıya dönüştürebilmemiz gerekir. Zaman ve anlatının birbirlerine ihtiyaçları vardır.

Anlatı nedir?

Sayırsız anlatı biçimi vardır. Fakat “biçim”lerden bahsetmek bağlantısız anlatıların birbirini izlemesi ya da sadece yan yana sıralanması anlamına gelmez. Anlatma eylemi -ya da “oyunu”- belli bir düzene göre gerçekleşir. Olayları anlaşılır hâle getirmek için, öğeleri sıralar, aralarında bağlantılar kurar ve açıklamalar yapar. Bir şeyin hikâyesini anlatmak, hiç de görüldüğü gibi basit ya da “doğal” değildir. Aksine hikâye anlatmak düzenleme, yapı kurma ya da *biçim verme* gerektirir.

Olayların anlamı olması ya da onlardan bir anlam çıkarılabilmesi için, **Aristoteles'in muthos** dediği anlatımın içindeki eylem ve olayları yapılandırmak, şekillendirmek gerekir ki, başı, ortası ve sonu olan, gerçek bir öykü oluşsun. Ancak bu

ARİSTOTELES
(yaklaşık MÖ
384-322), Antik
Yunan filozof

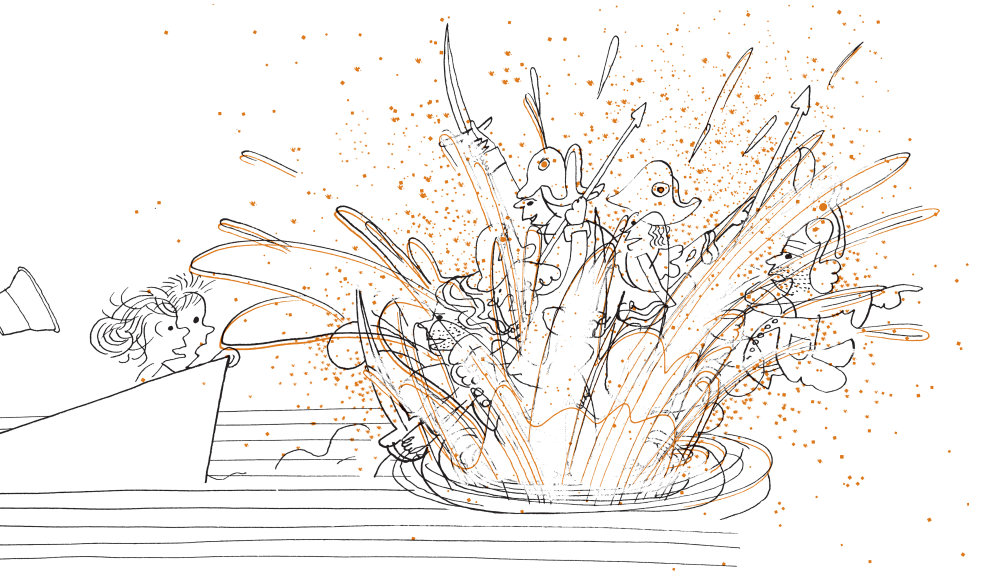
Muthos
"Mitos" olarak
geçen Yunanca
öykü, anlatım,
masal

“öyküleştirme” ile birtakım olaylar bir hikâyede yer alabilir ya da daha doğrusu, **hikâyeye dönüşebilirler**. Hayali ya da gerçek, kurgu ya da tarihi olay öykünün akışında ya da dokusunda yer aldığı zaman, olay olur. Bir olay tek başına, kendiliğinden, sade, somut, apaçık bir gerçek gibi var olmaz. Sadece belli bir anda ve bir yerde meydana gelen “bir şey” değil, hikâyenin, bir bütünün içinden çıkan bir şeydir. Günlük yaşamda geçen sıradan bir insan ya da toplumun üzerine özel bir etkisi olmayan olaylardan farklı şekilde, anlatıdaki olay tektir, tekrarlanamaz. Olay ancak olağan zaman akışında kesintiye ya da yön değiştirmeye neden olursa veya geri dönülemez şekilde çevremizdeki gerçeği değiştirirse, tarihi olaydır.

O zaman buna sadece olası yolların bir kesişme noktası olarak bakabiliriz. Saat on ikide tekrar bal kabağına dönüşen Sinderella'nın arabası, sadece masalın bütünlüğü içinde bir anlam kazanır. Sinderella'ya yoksul gerçekliğinden ve mutfağının kül-lerinden kaçarak balonun sihrini tatma fırsatı veren peri, gece yarısı on ikide ayrılma şartı koymuştur. Kaçarken, Sinderella'nın pabucunu kaybetmesinin ise, masalın devamında çok belirleyici bir rolü vardır. Aynı şekilde özel hayatımızda da, doğumumuz, çocuklarımızın

**OLAYLARIN DÜNYA-
SI, OLAY DENEBİLE-
CEK, GÖRÜP GEZİLE-
BİLECEK YERLERDEN
OLUŞMAZ: BİR OLAY
BİR VARLIK DEĞİL-
DİR, OLASI HATLA-
RIN KESİŞMESİDİR.**

Paul Veyne